

Grondwettelijk Hof

INFORMATIEVE NOTA BETREFFENDE HET ARREST NR. 61/2014

Een definitief uitgesproken fiscale administratieve sanctie verhindert een navolgende strafrechtelijke vervolging voor in wezen identieke feiten van fiscale fraude

Bij zijn arrest nr. 61/2014 van 3 april 2014 vernietigt het Grondwettelijk Hof drie artikelen van de wet van 20 september 2012 tot instelling van het « *una via* »- principe in de vervolging van overtredingen van de fiscale wetgeving en tot verhoging van de fiscale penale boetes. Het beroep was ingesteld door de vzw « Liga van belastingplichtigen ».

De wet beoogt onder meer de organisatie van het ' *una via* '-principe waarbij de keuze gemaakt wordt of een fiscaal fraudedossier al dan niet via de administratieve weg aangepakt moet worden, ofwel via de strafrechtelijke weg dient vervolgd te worden. Op grond van het door de wet ingestelde overleg tussen parket en belastingadministratie kan worden bepaald, binnen het strafrechtelijk beleid van de minister van Justitie en het college van procureurs-generaal, dat een dossier van fiscale fraude of een dossier waarbij de belastingplichtige volledige medewerking verleent aan de vestiging en de betaling van de ontdoken belasting, afgehandeld zal worden door de fiscale administratie met de bijhorende administratieve sancties, terwijl een dossier van ernstigere of echt georganiseerde fraude strafrechtelijk zal vervolgd worden met strafrechtelijke sancties.

Het Grondwettelijk Hof heeft geen probleem met deze algemene wettelijke regeling, ook al is niet uitdrukkelijk bepaald wie strafrechtelijk zal worden vervolgd en wie administratief zal worden gesanctioneerd. Het openbaar ministerie behoudt immers steeds het recht om diegenen die verdacht worden van fiscale fraude, al dan niet te vervolgen. Het Hof herinnert eraan dat de fiscale misdrijven de hele gemeenschap aantasten door de overheid de middelen te ontnemen die nodig zijn voor haar goede werking.

Het Hof vernietigt wel drie bepalingen van de wet van 20 september 2012. De artikelen 3, 4 en 14 van de bestreden wet bepalen dat de opeisbaarheid van de fiscale geldboete of van de belastingverhoging uitgesproken tegen een belastingplichtige wordt geschorst vanaf het ogenblik dat het openbaar ministerie, tegen diezelfde belastingplichtige, de strafvordering instelt overeenkomstig artikel 460 van het WIB 1992 of artikel 74 van het BTW-Wetboek. Wanneer de onderzoeksgerechten, waarvoor de zaak aanhangig is gemaakt door het openbaar ministerie, een beschikking tot buitenvervolginstelling aannemen, wordt een einde gemaakt aan de schorsing van de opeisbaarheid van de geldboeten en belastingverhogingen die tegen de belastingplichtige zijn uitgesproken. Omgekeerd, wanneer de belastingplichtige wordt verwezen naar de correctionele rechtbank door het openbaar ministerie of wegens de verwijzingsbeschikking van de raadkamer, worden de fiscale geldboeten en de belastingverhogingen definitief niet-opeisbaar.

Het Hof diende die artikelen te toetsen aan het algemeen rechtsbeginsel *non bis in idem*. Krachtens dat beginsel mag niemand voor een tweede keer worden berecht of gestraft voor een strafbaar feit waarvoor hij reeds « overeenkomstig de wet en het procesrecht van elk land » bij einduitspraak is veroordeeld of waarvan hij is vrijgesproken. Volgens de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens verbiedt het beginsel *non bis in idem* « een persoon te vervolgen of te berechten voor een tweede ‘ misdrijf ’ voor zover identieke feiten of feiten die in hoofdzaak dezelfde zijn, eraan ten grondslag liggen ».

Het Hof stelt vast dat zelfs een definitieve uitspraak van een fiscale geldboete (in artikel 445 WIB 1192 en artikel 70 BTW-Wetboek) of van een belastingverhoging (in artikel 444 WIB 1992) – die een overheersend repressief karakter hebben en bijgevolg sancties van strafrechtelijke aard vormen – tegen een belastingplichtige, niet ertoe leidt te beletten dat die persoon het voorwerp uitmaakt van daaruit voortvloeiende strafvervolgingen, of zelfs dat hij wordt verwezen naar een vonnisgerecht, zelfs wanneer de hem verweten feiten in wezen identiek zijn aan die waarvoor hij administratief is veroordeeld. De wetgever heeft het beginsel *non bis in idem* dus geschonden door het openbaar ministerie mogelijk te maken strafvervolgingen in te stellen (door een opsporingsonderzoek te openen of niet te sluiten of door de strafvordering op gang te brengen) tegen een persoon die reeds voor in wezen identieke feiten het voorwerp heeft uitgemaakt van een administratieve sanctie met een strafrechtelijk karakter die definitief is geworden, alsook door toe te staan dat die persoon, wegens in wezen identieke feiten wordt verwezen naar een strafgerecht, of, indien voor dat rechtcollege reeds een zaak aanhangig is gemaakt, door dat laatste toe te staan het onderzoek van de zaak voort te zetten.

Het Hof benadrukt evenzeer dat indien nieuwe feiten zouden opduiken die aangeven dat de omvang van de fraude groter is dan de aanvankelijk ontdekte fraude, en zulks nadat de administratieve sanctie een definitief karakter heeft gekregen, het beginsel *non bis in idem* zich niet ertegen zou verzetten dat strafvervolgingen worden ingesteld tegen de betrokken belastingplichtige, voor zover het niet zou gaan om feiten die in wezen identiek zijn aan die waarvoor hij het voorwerp heeft uitgemaakt van de administratieve sanctie.

Deze informatieve nota, opgesteld door de griffie, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuancerings van het arrest.
Het arrest nr. 61/2014 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (<http://www.const-court.be/public/n/2014/2014-61n.pdf>).